

**CULTURAL HERITAGE AND ITS PRESERVATION
IN THE CONDITIONS OF WAR: ARCHITECTURAL
CONSTRUCTIVISM IN UKRAINE**

**КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА ЇЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ В УМОВАХ
ВІЙНИ: АРХІТЕКТУРНИЙ КОНСТРУКТИВІЗМ В УКРАЇНІ**

Palchynska M. R. Пальчинська М. Р.

*1st year Student студентка II курсу
Educational and Scientific Institute Навчально-науковий інститут
of Philosophy and Educational Policy філософії та освітньої політики
of Mykhailo Dragomanov Ukrainian Українського державного
State University університету
Kyiv, Ukraine імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Головним в конструктивізмі стала гра з контрастами об'ємів, матеріалів і чистих форм. Архітектори брали знамениті п'ять принципів архітектури Ле Корбюзьє і застосовували більшість з них в своїх роботах. Вони використовували стовпи-опори, щоб звільнити площу першого поверху для садів або парковок, і створювали плоскі дахи, які можна було б використовувати як тераси-солярії. Завдяки розвитку технологій зовнішні стіни перестали бути несучими, і їх можна було робити з будь-яких матеріалів. Так улюбленими виразними елементами конструктивістів стали вікна: стрічкові горизонтальні, що проходять через весь фасад, або круглі, які робили будівлі схожими на кораблі, що пливають в світле завтра.

З радянською ідеологією прийшли і нові стандарти краси. Мірилом естетичної цінності стала доцільність, а отже, суворість, лаконічність і монолітність вигляду. Призначення будівлі диктувало його форму, а всі непотрібні декоративні елементи заперечувалися. Якщо раніше за зовнішнім виглядом споруди було складно визначити, лікарня це, філармонія або чийсь особняк, то тепер призначення споруди повинно було проявлятися в екстер'єрі з усією можливою наочністю.

Конструктивісти вважали, що архітектура повинна бути розумною та пристосованою до умов сучасного життя. Вони використовували нові технології та матеріали, щоб створювати будівлі, які були легкими та ефективними, а також могли виконувати різноманітні функції.

Архітектура конструктивізму транслиувала ідеї функціональності, соціальної справедливості та раціональності, які прагнули втілити в життя принципи нового, сучасного світу.

Згодом, після післявоєнної реконструкції та зміни політичної ситуації, деякі конструктивістські будівлі та споруди в Україні були модифіковані або знищені, але спадщина цього напрямку залишилась важливим етапом у розвитку української архітектури та культури загалом.

З початком повномасштабної війни росії проти України було знищено або пошкоджено безліч пам'яток конструктивізму, зокрема в Харкові.

7 березня 2022 будинок «Слово» потрапив під обстріл російських окупаційних військ. Будівля зазнала пошкоджень. Архітектурна споруда, спроектована Михайлом Дашкевичем, має виразну архітектурну форму, яка знаходиться між модерном і конструктивізмом.

18 серпня 2022 був знищений Палац культури «Залізничник». Будівлю у стилі конструктивізму звели 90 років тому, до повномасштабної війни у «Залізничнику» працювали дитячі гуртки.

29 січня 2023 житловий будинок на пр. Героїв Харкова, зведений у стилі конструктивізму, зазнав серйозних пошкоджень внаслідок російського обстрілу. Цей архітектурний пам'ятник був споруджений у 1930 році за проєктом архітекторів В. Троценка, В. Пушкарьова та А. Плешкова.

Деякі споруди підлягають відновленню, однак через статус пам'яток архітектури цей процес може затягнутися на довгий термін, оскільки потрібні відповідні до законодавства погодження.

Культурна спадщина конструктивізму в Україні є значною, оскільки цей напрямок мав значний вплив на мистецтво, архітектуру, дизайн і навіть філософію країни.

Початок повномасштабної війни показав наскільки неготові ми були до такого сценарію. Це стосується і сфери пам'ятокознавства та охорони культурної спадщини. Відсутність стратегій та протоколів дій щодо захисту культурної спадщини у випадку війни, нестача необхідного обладнання та матеріалів, а також відсутність підготовки до евакуації цінних об'єктів призвели до хаосу в початкові дні війни.

Незважаючи на складну ситуацію, органи місцевого самоврядування, громадські організації та волонтери швидко організували заходи з захисту спадщини. Результатом їхньої роботи стали не лише захисні конструкції на пам'ятках, але й розроблені протоколи дій щодо захисту культурної спадщини в умовах війни.

Війна наголосила на важливості усвідомлення мешканцями цінності культурної спадщини. Вона показала, що кожен житель має роль у збереженні та захисті національної спадщини.

Щоб зберегти культурну спадщину конструктивізму в Україні, важливо вживати заходи з охорони та реставрації історичних будівель та монументів. В Україні існує ряд організацій, таких як Державна служба охорони культурної спадщини України, які займаються документуванням, дослідженням та збереженням архітектурних пам'яток, включаючи конструктивістські споруди.

Крім того, важливо підтримувати культурні ініціативи, які спрямовані на популяризацію та вивчення конструктивізму. Це може включати організацію виставок, семінарів, лекцій та публікацію наукових досліджень. Також важливо залучати громадськість до цього процесу, оскільки свідоме сприйняття культурної спадщини сприяє її збереженню.

Для забезпечення охорони архітектурних об'єктів у воєнний час. Важливо проводити постійний моніторинг стану архітектурних об'єктів та ведення детальних документаційних записів.

Співпраця з міжнародними організаціями: Урядові органи, культурні установи та громадські організації повинні співпрацювати з міжнародними організаціями, такими як ЮНЕСКО та Міжнародна рада музеїв (ICOM), для отримання підтримки, допомоги та експертних порад з охорони культурної спадщини в умовах війни.

Не менш важливо проводити навчальні заходи для військових, місцевих жителів та інших зацікавлених сторін щодо важливості охорони культурної спадщини та відповідального ставлення до архітектурних об'єктів.

Збереження культурної спадщини зокрема в Україні вимагає поєднання зусиль державних органів, науково-дослідних установ, громадських організацій та громадськості загалом. Тільки через спільну роботу та усвідомлене ставлення до цінних історичних об'єктів ми зможемо зберегти та передати майбутнім поколінням цю важливу культурну спадщину. Важливо вживати заходи з передбачення та запобігання можливим пошкодженням, а також розробляти плани реставрації та відновлення.

Крім того, вивчення культурних надбань має далекосяжний вплив на суспільство, сприяючи збереженню і розвитку цінностей, ідентичності та розумінню нашого спільного минулого. Воно формує свідомих громадян, які докладають зусиль до збереження та просування культурного розмаїття.

Література:

1. Смоленська С.О. Архітектура авангардного Модернізму в Україні: генеза та спадщина. *Дисер. на здобуття наук. ступ. докт. арх.*, 2017, 18.

2. Терлецька Я. Захист культурної спадщини під час війни: Львівський вимір. URL: <https://spadshchyna.lviv.ua/zahyst-kulturnoyi-spadshhyny-pid-chas-vijny-lvivskiy-vymir/>

3. Вікторія Фещук «Культурна катастрофа: які пам'ятки знищили російські окупанти» URL: <https://history.sumy.ua/actually/9524-kulturna-katastrofa-iaki-pamiatnyky-znyshchyly-rosiiski-okupanty.html>

4. Gorbul T., Rusakov S. CULTURAL HERITAGE IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION PRACTICES: EXPERIENCE OF UKRAINE AND THE BALTIC STATES. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2022. Т. 8. №. 4. С. 58-69.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-317-3-13>

**BANDURA ART OF THE UKRAINIAN PEOPLE
IN THE HISTORIC AND PEDAGOGICAL CONTEXT
(ON THE EXAMPLE OF ULAS SAMCHUK'S WORK "LIVE
STRINGS. BANDURA AND BANDURA PLAYERS")**

**БАНДУРНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ
(НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ УЛАСА САМЧУКА
«ЖИВІ СТРУНИ. БАНДУРА І БАНДУРИСТИ»)**

Priymas N. V. Приймач Н. В.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Preschool and Primary Education
Taras Shevchenko Regional
Humanitarian-Pedagogical Academy
of Kremenets
Kremenets, Ternopil region, Ukraine*

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки,
дошкільної та початкової освіти
Кременецька обласна гуманітарно-
педагогічна академія
імені Тараса Шевченка
м. Кременець, Тернопільська область,
Україна*

Система основних компонентів духовного світу особистості, яка формується у процесі реалізації завдань національного виховання, передбачає такі засоби формування національної самосвідомості, як рідна мова, історія, культура, мистецтво, рідна природа, народні традиції і звичаї та ін. Розглядаючи українське мистецтво у контексті суспільного та історичного розвитку особливу увагу привертає проблема збереження культурної спадщини України в умовах війн, революцій, суспільно-